

predmet viteštvo in še posebej viteške redovne skupnosti, je avtorju predstavljalo svojevrsten izziv; med množico naslovov je bilo treba najti tiste, ki so v temi disertacije nakazana vprašanja že obravnavali, ter nato svojo pozornost nameniti razsežnostim, ki še niso bile zadosti obravnavane. Prek 700 opomb, ki so deloma bibliografskega in pojasnjevalnega značaja, potrjuje, da se je avtor pri svojem delu opiral na bogato literaturo in da je pri svojem delu srečal obilico primarnega arhivskega gradiva. Nastalo je prijetno berljivo besedilo, pri čemer lep stil ne gre na škodo vsebine.

Zgradba disertacije je pregledna in sistematična, tudi razporeditev snovi v poglavja in podpoglavja je logična in dorečena. Deli raziskave vsebujejo vse potrebne sestavine. Ker je šlo za interdisciplinarno študijo, kjer je avtor posegel na področje teologije, kulturne zgodovine, zgodovine redovništva in zgodovine umetniških zvrsti, je moral svojo metodo dela prilagajati zahtevam posameznih znanstvenih disciplin. Pri tem je dal velik poudarek analitičnemu pristopu že objavljenih študij in doslej znanih metod pri obravnavanju zgodovine viteških redov ter njihovega umeščanja v širši družbeni kontekst. Mogoče je reči, da je bistveni del sintetičnega pristopa strnitev in dopolnitev dosežanega pisanja o Redu sv. Janeza Krstnika oziroma tega področja raziskovalnega dela in je besedilo koherentno zastavljeno. Razprava pomeni dober interdisciplinarni prispevek pri obravnavanju ene od viteških skupnosti ter njenega mesta v evropski duhovni in kulturni zgodovini.

Bogdan Kolar

Zdravko Lavrič, *Ničnost cerkvenega zakona po kanonu 1095 Zakonika cerkvenega prava*, Ljubljana 2005, ocena doktorskega dela.

Dr. Zdravko Lavrič je izdelal doktorsko delo *Ničnost cerkvenega zakona po kanonu 1095 Zakonika cerkvenega prava* in ga uspešno zagovarjal 15. junija 2005. S tem si je pridobil naziv doktorja znanosti na področju teologije. Doktorsko delo je izdelano z veliko natančnostjo in znanstveno doslednostjo, kar je ugotovila komisija za zagovor. O omenjenem doktorskem delu lahko podam naslednjo oceno:

1. V sodobnem času postaja vedno bolj očitno, da je zakonska zveza v nekakšni krizi. O tem nam govorijo tudi statistični podatki, ki povedo, da je v R Sloveniji civilno ločen že skoraj vsak tretji zakon, na nekaterih območjih države pa vsak drugi. Razpad zakona vedno povzroči globoke in hude rane v ljudeh, ki jim je zakon razpadel, posebej pa to dejstvo pušča globoke rane v otrocih, ki so se v takšni zakonski skupnosti rodili.

Ko zakon razpade, se je treba vprašati, kje je razlog, da je do tega nezelenega dejstva prišlo. Z razvojem različnih znanosti, ki se ukvarjajo s človekom predvsem na področju psihologije in psihiatrije, so ti vzroki postali bolj pregledni in razumljivi. Zato jih je mogoče laže preprečevati ali, če se zakonska kriza pojavi, tudi blažiti.

Tudi sodobna kanonskoppravna znanost je z izidom *Zakonika cerkvenega prava* iz leta 1983 predvsem v kan. 1095 sledila sodobnim od-

kritjem psiholoških in psihiatričnih znanostih. Omenjeni kanon, ki uvaža kot možni ničnostni naslov vzroke, ki so psihične narave, je povzročil burne polemike, ugibanja, dvome in poleg tega tudi poglobljene razprave, ki zadevajo psihično strukturo človeka, ki je temeljnega pomena tudi pri pripravi in sklepanju cerkvenega zakona ter pozneje pri oblikovanju urejene družine.

Kot sem omenil, so mnogi navedeni kanon sprejeli z dokaj velikim nezaupanjem, češ da bo postal vzrok za možne zlorabe v praksi in delu cerkvenih sodišč. Kljub temu je vedno bolj jasno, da mora tudi pravo človeka jemati celostno, torej kot telesno, psihično in duhovno bitje in iz tega izvajati primerne posledice, tudi kadar gre za obravnavo določene situacije pred cerkvenimi sodišči.

2. Doktorsko delo posega na dve področji, in sicer na področje cerkvenega prava in psihološke ter psihiatrične znanosti, ki naj cerkvenemu pravu v tem primeru pomagata bolj razumeti konkreten položaj človeka, ki mu je zakon razpadel iz razlogov psihične narave. Iz tega dejstva je mogoče v t.i. ničnostnih zakonskih pravnih vzpostavitvi »ničnostni naslov« hibe v privolitvi zaradi psihičnih vzrokov.

V prvem delu naloge se je avtor posvetil samemu nastanku omenjenega kanona in njegovo vsebino primerjal z nekaterimi nastavki, ki jih je bilo mogoče v tej smeri zaznati že v Zakoniku cerkvenega prava iz leta 1917. Pri tem je večje prikazal gledanje na zakon in njegove razsežnosti tudi pri starih narodih, katerih

izkušnje je v stoletjih vsaj delno prevzelo tudi kanonsko pravo.

Pri tem je uporabil arhivska gradiva sej komisije, ki je bila zadolžena za oblikovanje vsebine omenjenega kanona in nas na podlagi virov kronološko pripeljal do končnega besedila kanona in njegove umestitve v sedaj veljavni zakonik.

Kot smo že povedali, je kanon v strokovnih krogih vzbudil določene dvome; sploh o primernosti njegovega obstoja v zakoniku, predvsem pa glede interpretacije v aplikaciji. Zato sta papeža Pavel VI. in Janez Pavel II. ob priliki letnih govorov sodnikom vrhovnega cerkvenega sodišča za zunanje področje Rimske rote večkrat spregovorila o pomenu in možnih interpretacijah omenjenega kanona. Tudi te govore, ki za področje cerkvenega sodstva predstavljajo obvezno pravno interpretacijo, je avtor v svojem delu ustrezno in dovršeno predstavil.

3. Drugi del doktorskega dela je dovršena študija s področja psiholoških in psihiatričnih znanosti, ki so podlaga aplikacije kan. 1095 Zakonika cerkvenega prava v sodnih praksi. Pri tem je pokazal, kako pravzaprav na vse poznejše odločitve in stanje človeka v odrasli dobi temeljno vpliva njegov razvoj v otroštvu, predvsem odnos, ki ga je posameznik razvil z materjo. Ta ponotranjena doživetja temeljno oblikujejo model poznejših odnosov, ki jih človek gradi, tudi odnosa, ki ga gradi v zakonu. Če otrok v zgodnjem otroštvu doživlja frustracije in zlorabe na različnih področjih, ga takšno dejstvo lahko onespособi in napravi za ne-

zmožnega oblikovati zrele medosebnostne odnose v zreli dobi življenja. Svoje psihične primanjkljaje nehote prenaša na lastne otroke in tako se takšna veriga lahko vleče tudi skozi prihodnje rodove.

4. V tretjem delu doktorskega dela, ki jo lahko uvrstimo med raziskovalne projekte, je avtor na konkretnem paru, ki jima je zakon razpadel, pokazal vse elemente od zgodnjega otroštva do dobe zrelosti, ki so privredli do tega, da sta psihično nepripravljena ali nesposobna stopila v zakon, ki je pozneje po s strani znanosti znanem scenariju začel izgubljati svojo pravo identiteto in je tudi razpadel. Tako je avtor s to poglobljeno raziskovalno študijo pokazal upravičenost obstoja in aplikacije kanona 1095 Zakonika cerkvenega prava v pravni praksi cerkvenih sodišč.

5. Po samem pristopu in v izvedbi doktorsko delo Zdravka Lavriča predstavlja izvirni prispevek k globljemu razumevanju in pravilni aplikaciji za mnoge spornega kanona 1095 Zakonika cerkvenega prava v cerkveni sodni praksi. Predstavil je dokumente, na podlagi katerih je mogoče z vso gotovostjo zagovarjati teze, ki jih je v nalogi postavil in v izvedbi dokazal. Naloga je izvirno delo in ustreza vsem pogojem, ki se zahtevajo za doktorsko delo. Pri tem naj opozorim, da je s strani kanonskopravne znanosti to področje še dokaj neraziskano in nedorečeno, zato doktorska naloga predstavlja izvirni prispevek k boljšemu razumevanju te problematike.

6. Sama metodologija znanstvenega dela strogo upošteva merila, ki so

postavljena na področju teologije in cerkvenega prava, zato jo imamo za dovršeno in popolnoma ustrezno. Polnost in celovitost pristopa je avtor dokazal tudi z uporabo številnih virov in sodobne literature, ki je na področju, ki ga je obdelal, priznana kot vrhunska in popolnoma zadostna za pravilno obdelavo materije, ki je v nalogi obdelana.

Borut Košir